

Along with article 35 and the legal institution of the freedom of conscience, constitutional norms are included:

- 1) the use by citizens of their rights and freedoms should not interfere with the interests of society and the state, the rights of other citizens;
- 2) equality of citizens regardless of their attitude to religion, their equal rights in economic, political, social and cultural life;
- 3) inseparable from the performance of duties of a citizen in connection with the exercise of rights and freedoms [2].

References

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. – К.: Преса України, 1997. – 80 с.
2. Історія релігій в Україні: Навчальний посібник / А.М. Колодний, П.Л. Яроцький, Б.О. Лобовик та інші. – К.; Т-во "Знання", КОО, 1999. – 735 с.
3. Релігієзнавство: Курс лекцій / Толстенко С.М., 2006 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://textbooks.net.ua/content/view/4903/42/>
Scientific adviser: PhD, associate professor Nazarco A. T.

Ващак Владислав Анатолійович, Додонова Дар'я Миколаївна

студенти 1-го курсу магістратури факультету цивільної
та господарської юстиції

Національного університету «Одеська юридична академія»

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІНСТИТУТУ КОНСТИТУЦІЙНОЇ СКАРГИ В УКРАЇНІ

До прийняття нової редакції закону України «Про Конституційний Суд України» (далі – КСУ) від 13.07.2017 в Україні існували дві форми звернення до КСУ: конституційне подання та конституційне звернення. Наразі в Україні зафункціонувала нова, довгоочікувана форма звернення – конституційна скарга, яка передбачена ст. 55 та ст. 151¹ Конституції України, вимоги до якої зазначені в ст.ст. 55, 56, 77 Закону «Про КСУ».

Проаналізувавши вищевказані статті, стає зрозумілим, що можливості застосування цього способу захисту є досить обмеженими: **а)** за конституційною скаргою КСУ не зобов'язаний перевіряти судові рішення на правосудність (фактично презюмується, що це вже зробила остання судова інстанція), тому КСУ перевіряє лише *на відповідність Конституції* застосований в судовому рішенні закон або його окремі норми; **б)** перед поданням скарги необхідно *вичерпати всі інші національні засоби юридичного захисту*, отримати остаточне судові рішення у справі, і лише після цього звертатися до КСУ (за аналогією процедури звернення до Європейського суду з прав людини). Із цього також випливає, що особою, яка має право подати скаргу, є *лише сторона у конкретній судовій справі*, а не будь-яка особа, яка виявила неконституційність законів, що також звужує можливість приведення законів у відповідність Конституції; **в)** з дня набрання законної сили остаточним судовим рішенням, у якому застосовано закон України, його окремі положення, повинно сплинути *не більше трьох місяців* (виняток – розгляд конституційної скарги є необхідним з мотивів суспільного інтересу); **г)** конституційну скаргу може бути подано, якщо остаточне судові рішення у справі особи набрало законної сили не раніше 30.09.2016 року [1].

Незважаючи на те, що цей інститут був запроваджений ще в 2017-му, однак реальний розгляд скарг став можливим лише після прийняття Регламенту КСУ від 22.02.2018, а також наступного сформування колегій і сенатів Суду, які й розглядатимуть ці скарги. Згідно з інформацією, розміщеною на сайті КСУ, станом на 18 жовтня 2018 року було подано 563 конституційні скарги, з них лише 127 пройшли формальну вимогу на відповідність Закону, решта були повернуті заявникам із відповідними роз'ясненнями. Із тих скарг, які пройшли перевірку, по 116 скаргам було винесено рішення про відмову у відкритті провадження. Від початку 2018 року на розгляді у КСУ перебуває 11 справ за конституційними скаргами, і всі від фізичних осіб [2]. Очевидно, що значну кількість конституційних скарг Секретаріат повернув через типові помилки, яких допускаються заявники. У зв'язку з цим, в КСУ склали перелік цих помилок: заявник намагається оскаржити рішення суду в КСУ, що є неможливим; конституційна скарга написана недержавною мовою; скарги від юридичних осіб не підписані уповноваженою

особою, до них не долучені установчі документи цих юросіб; подана не засвідчена в установленому порядку судом копія остаточного рішення суду, що його ухвалив; відсутні конкретні положення (пункти, статті, частини) закону, що оскаржуються; остаточне судове рішення, на яке міститься посилання в скарзі, набуло чинності раніше 30.09.2016 тощо [3].

Цікавим питанням є також правова природа рішень за конституційними скаргами. Оскільки Україна відноситься до романо-германської правової сім'ї, де основним джерелом права є саме нормативно-правовий акт, а не прецедент, то чи можуть такі рішення все ж набувати ознак прецеденту? На підтвердження цієї позиції виступають ч.5 ст.88, ст.91, ст.92 Закону «Про КСУ», які зазначають, що рішення чи висновок Суду є остаточним і не може бути оскарженим; закони, їх окремі положення, визнані КСУ неконституційними, втрачають чинність з моменту прийняття відповідного рішення; Суд може розвивати, доповнювати або змінювати свою юридичну позицію, викладену в рішеннях, висновках [1]. Тобто якщо КСУ визнав своїм рішенням закон або його окремі положення неконституційними, то в майбутній своїй правотворчості Верховна Рада України, Президент України, інші державні органи обов'язково повинні керуватися зазначеним рішенням суду і не можуть проігнорувати це рішення, повторно прийнявши, підписавши або використавши неконституційний закон.

Важливою є також тема реалізації прийнятих КСУ рішень. До 2017 р. існувала значна проблема з виконанням рішень КСУ, однак в новому законі «Про КСУ» вже передбачений порядок виконання цих рішень, за яким Суд у рішенні, може встановити порядок і строки їх виконання, а також зобов'язати відповідні державні органи забезпечити контроль за виконанням рішення; Суд може вимагати від відповідних органів письмове підтвердження виконання рішення [1].

А ч.4 ст.382 Кримінально кодексу України встановлює відповідальність за умисне невиконання службовою особою рішення КСУ. Залишається лише сподіватись на відсутність бездіяльності КСУ в цьому плані та відсутність ігнорування приписів КСУ вищими органами державної влади, відповідальними за виконання рішень.

Таким чином, вважається, що запровадження даного інституту є важливим кроком у побудові дійсно конституційної держави. Однак, на жаль, більшість конституційних скарг нині повертаються через

недотримання простих вимог закону, тому є необхідність усунути необізнаність громадян шляхом проведення інформаційних кампаній, запуску роз'яснювальних роликів та соціальної реклами на телебаченні тощо. Крім цього, скористатися правом подання конституційної скарги слід надати всім громадянам, які виявлять неконституційність законів у матеріальному аспекті (не беручи до уваги не завжди конституційну процедуру прийняття законів), а не лише учасникам судового процесу, задля забезпечення конституційності законів в повному обсязі. Очевидно, що ця можливість не ускладнить роботу КСУ, бо всі заяви і так проходять попередню перевірку Секретаріатом, тому це навпаки зробить нашу державу більш правовою. Слід відмітити також і певні позитивні зрушення, а саме: наявність механізму виконання рішень КСУ (який, на жаль, поки ще не перевірений на практиці) та певну квазіпрецедентність рішень КСУ.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про Конституційний Суд України» від 13 липня 2017 року: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19>
2. Офіційний веб-сайт Конституційного Суду України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.csu.gov.ua>.
3. Українське право. – Даниїл Шаров: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrainepravo.com>.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Олькіна О. В.

Іванкова Вікторія Олексіївна

студентка 2-го курсу магістратури центру підготовки магістрів
публічної служби та професійних суддів
Національного університету «Одеська юридична академія»

ТРАНСФОРМАЦІЯ УРЯДУ ПОЛЬЩІ

Необхідність модернізації української держави є предметом постійних дискусій серед українських політиків, державних діячів і